

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition förslås det att miljöskyddslagen ändras så att det nationella godkännandeförfarande som hänför sig till undersökning av vattenkvalitet avskaffas.

Lagen avses träda i kraft den 1 september 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 Inledning	3
2 Nuläge	3
2.1 Lagstiftning och praxis	3
2.2 Bedömning av nuläget	6
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	7
4 Propositionens konsekvenser	7
4.1 Samhälleliga konsekvenser	7
4.2 Konsekvenser för företagen	7
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	8
4.4 Konsekvenser för miljön	9
5 Beredningen av propositionen	9
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	9
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	9
6 Samband med andra propositioner	10
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	11
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	11
LAGFÖRSLAG	13
Lag om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen	13
BILAGA	15
PARALLELLTEXT	15
Lag om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen	15

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Bestämmelsen i 209 § 2 mom. i miljöskyddslagen (527/2014) grundar sig på tanken om att vissa i momentet avsedda undersökningar som gäller vattenkvalitet, nedan kontrollundersökningar, endast kan utföras av en aktör som är godkänd av Finlands miljöcentral och som uppfyller vissa krav enligt lagen och förordningar som utfärdats med stöd av lagen. Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 214/2013 rd) gäller det här nationella godkännandeförfarandet för kontrollundersökning av vattenkvalitet sådana utredningar som baserar sig på miljöskyddslagen eller på myndighetsbeslut som fattats med stöd av den, dvs. typiskt sett kontroller av förpliktelser i anslutning till tillståndspliktig verksamhet, men inte verksamhetsutövarens andra egna kontroller eller andra undersökningar av vatten.

Tillämpning av det godkännandeförfarande som avses i miljöskyddslagens 209 § 2 mom. och som hänför sig till undersökning av vattenkvalitet kräver stöd av en statsrådsförordning som preciserar lagens bestämmelser. En arbetsgrupp tillsatt av miljöministeriet beredde en sådan förordning våren 2015. Avsikten var att vid beredningen i mån av möjlighet utnyttja förordningen om offentlig tillsyn underställda vattenundersökningsanstalter (325/1962 utfärdad den 18 maj 1962, nedan den gamla vattenundersökningsförordningen). Avsikten var även att den här gamla vattenundersökningsförordningen skulle upphävas då den nya förordningen trädde i kraft.

Under arbetsgruppens arbete, i samband med den konsekvensbedömning som utfördes som tjänsteuppdrag, visade det sig att det nationella godkännandeförfarandet för vattenkvalitet strider mot vissa punkter i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Dessutom konstaterades att godkännandeförfarandet kan vara problematiskt även med avseende på grundlagen och de grundläggande principerna för EU:s inre marknad. Sålunda föreslås det i denna proposition att kravet på miljötillstånd i sin helhet avskaffas vid det nationella godkännandeförfarandet för undersökningar av vatten.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Lagstiftning

Innehavare av miljötillstånd är skyldiga att utföra kontrollundersökningar av vattenkvalitet varom bestäms i det miljötillstånd som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen (527/2014). Kvaliteten på kontrollundersökningarna har en stor betydelse för verkställandet av miljöskyddslagen. Miljöskyddslagens 209 § (kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar), 21 § (statliga myndigheter) och 25 § (expertmyndigheter och sakkunniginrättningar) innehåller bestämmelser som hänför sig till kvalitetssäkring av kontrollundersökningar.

Miljöskyddslagens 209 § innehåller bestämmelser om den kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar som krävs för verkställigheten av lagen. Enligt paragrafens 1 mom. ska de mätningar, tester, utredningar och undersökningar som krävs för verkställigheten av lagen utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder. Enligt paragrafens 2 mom. får endast en godkänd aktör utföra de i 1 mom. avsedda mätningar, tester, utredningar och undersökningar som gäller kvaliteten på samt sediment och vattenlevande organismer i yt- och grundvatten och sådant avloppsvatten som leds ut i miljön (konsekvenser för

miljön). Finlands miljöcentral godkänner på ansökan för viss tid aktörer för den förteckning som är avsedd för offentligt bruk. I förteckningen antecknas aktörens kontaktuppgifter och kompetensområde. För godkännandet krävs att aktören har tillräckliga tekniska verksamhetsförutsättningar för det kompetensområde som ansökan gäller och ett skriftligt kvalitetssystem som omfattar en tillräcklig kvalitetssäkring med avseende på resultatens tillförlitlighet. Dessutom ska personalen ha sådan utbildning och kompetens som krävs för uppgiften. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i paragrafens 4 mom. 3 punkten får genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser utfärdas om förutsättningarna för godkännande av de aktörer som avses i 2 mom., godkännandets giltighet och de uppgifter som ska antecknas i den offentliga förteckningen över godkända aktörer.

I 21 § i miljöskyddslagen föreskrivs om myndigheternas uppgifter. Enligt paragrafens 4 mom. sköter Finlands miljöcentral om sådana godkännandeuppdrag som avses i 209 § 2 mom.

I 25 § i miljöskyddslagen föreskrivs om expertmyndigheter och sakkunniginrättningar. Enligt bestämmelsen kan statliga myndigheter och forskningsinstitut fungera som sådana expertmyndigheter eller sakkunniginrättningar som avses i lagen genom att ge utlåtanden och utföra undersökningar och utredningar för de myndigheter som anges i denna lag. Miljöministeriet kan utse en sakkunniginrättning till nationellt referenslaboratorium i miljöfrågor. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om expertmyndigheter och sakkunniginrättningar samt om deras uppgifter. Finlands miljöcentral fungerar som ett i 25 § i miljöskyddslagen avsett nationellt referenslaboratorium i miljöfrågor, vars kompetensområde omfattar kemisk, ekotoxikologisk och biologisk testning samt provtagning på vatten och fasta prover. Miljöskyddslagens 209 § 2 mom. och bemyndigandet i anslutning därtill samt den uttryckliga bestämmelsen om Finlands miljöcentrals godkännandeuppdrag fogades till miljöskyddslagen i samband med att den reviderades. Bestämmelserna bygger på den gamla vattenundersökningsförordningen enligt vilken lantbruksstyrelsen på ansökan har kunnat godkänna anstalten som en anstalt underställd offentlig tillsyn. I förordningen föreskrivs om förutsättningarna för godkännande som hänför sig bl.a. till personal och utrustning. Förordningen innehåller också en bestämmelse om godkända anstalters skyldigheter att vidta åtgärder där det fastställs vad anstalten ska iakttä vid utförandet av forskningsuppgifter. I förordningen föreskrivs också om innehållet i ansökan och lantbruksstyrelsens uppgifter. Dessutom föreskrivs att en godkänd anstalt till sitt namn får foga beteckningen "Offentlig tillsyn underställd vattenundersökningsanstalt". Tillsynen över efterlevnaden av förordningen skulle utövas av lantbruksstyrelsen. Förordningen innehåller också bestämmelser om återkallande av godkännandet. Den godkännandeuppgift som enligt förordningen skulle skötas av lantbruksstyrelsen har efter ett antal olika faser i praktiken överförts på Finlands miljöcentral och denna uppgift har nämnts i förordningar som gäller Finlands miljöcentrals avgiftsbelagda prestationer.

År 2000 trädde den föregående miljöskyddslagen (86/2000) i kraft som innehöll en allmän bestämmelse om mätningar och undersökningar (108 §) samt ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om mätningar och undersökningar. Avsikten var att med stöd av bemyndigandet utfärda bestämmelser på förordningsnivå. I det sammanhanget var avsikten att åtminstone överföra en del av bestämmelserna om godkännandeförfarandet i den gamla vattenundersökningsförordningen till den nya förordningen. Det gjordes ett utkast till ny förordning, men den utfärdades inte.

Ärendet granskades på nytt i samband med den miljöskyddslagsreform som genomfördes 2014. Då beslöt man att en del av den gamla vattenundersökningsförordningen av grundlagsrelaterade orsaker ska tas in i 209 § 2 mom. i miljöskyddslagen (527/2014). Godkännandeuppgiften överfördes på Finlands miljöcentral och till lagen fogades ett bemyndigande att utfärda förordning i anslutning till godkännandeförfarandet.

Då bestämmelserna i 209 § 2 mom. bereddes var avsikten att en kompletterande statsrådsförordning skulle beredas så snart som möjligt efter det att lagen hade trätt i kraft och att den gamla vattenundersökningsförordningen skulle upphävas. Miljöministeriet tillsatte våren 2015 en arbetsgrupp för att bereda en statsrådsförordning och en därtill hörande bakgrundspromemoria så, att förordningen skulle kunna underställas statsrådet för godkännande hösten 2015. Arbetsgruppens mandatperiod var 1.1–29.5.2015 och den höll sju möten. Under beredningen ordnades ett öppet diskussionsmöte för intressentgrupperna den 15 april 2015.

Under beredningen av förordningen, i samband med den konsekvensbedömning som utfördes som tjänsteuppdrag, visade det sig att det nationella godkännandeförfarandet för undersökning av vattenkvalitet strider mot det som nedtecknats i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Dessutom konstaterades att det här godkännandeförfarandet kan vara problematiskt även med avseende på grundlagen och de grundläggande principerna för EU:s inre marknad. Med hänsyn till dessa omständigheter beslöt miljöministeriet att avbryta beredningen av förordningen och påbörja beredningen av denna regeringsproposition. Samtidigt inleddes även beredningen för att upphäva den gamla vattenundersökningsförordningen.

Praxis

Miljöskyddslagens 209 § 2 mom. har inte kunnat tillämpas i praktiken, eftersom någon statsrådsförordning som skulle precisera lagen inte har utfärdats.

Under den gamla vattenundersökningsförordningens giltighetstid har däremot ett tiotal vattenundersökningsanstalter som är underställda offentlig tillsyn godkänts. Det finns ingen detaljerad utredning i saken. I praktiken har inga beslut om godkännanden enligt den gamla vattenundersökningsförordningen fattats på nästan 15 år, dvs. efter år 2002. På Finlands miljöcentrals registratorskontor fanns inom denna sakkategori sammanlagt cirka 30 ärenden under behandling under tiden 7.9.1992—13.3.2002. I en del av dessa fattades avslagsbeslut. Enligt uppgift från Finlands miljöcentrals registratorskontor fanns inte ett enda ärende inom denna sakkategori under behandling efter 2002.

Om ett företag som tillhandahåller kontrollundersökningar inom branschen för undersökning av vatten har etablerat sig på marknaden efter 2002, har godkännandeförfarandet inte tillämpats.

I nuläget kan kontrollundersökningar av vattenkvalitet i praktiken köpas av aktörer inom branschen för undersökning av vatten. Det finns inhemska och utländska företag bland dessa aktörer. Sakkunnigtjänsterna kan täcka flera delområden (kompetensområden) som gäller undersökning av vatten. Indelningen i kompetensområden kan omfatta bl.a. undersökning av grundvatten, undersökning av avloppsvatten, sedvanlig undersökning av vattendrag, undersökning av vattenlevande organismer och sediment samt undersökning av ämnen som är skadliga för vattenmiljön. Sakkunnigtjänster som gäller undersökning av vatten som små och medelstora aktörer tillhandahåller omfattar i allmänhet endast ett kompetensområde eller några kompetensområden. Även vattenskyddsföreningarna utför undersökningar av vatten.

Kontrollundersökningarna utgör en del av undersökningarna av vatten. När det gäller kvalitetssäkring av undersökningar av vatten har de metoder och den praxis som allmänt tillämpas inom branschen en väsentlig betydelse. De som tar miljöprov kan påvisa sin behörighet även med ett personcertifikat som beviljats av Finlands miljöcentral. Dessutom har aktörer som utför undersökning av vatten tillgång till ackrediterade metoder och certifierade verksamhetssystem samt andra internationellt och nationellt godkända standarder och metoder.

I dagens läge säkras en sådan kvalitet som verkställigheten av lagen ställer på miljötestning och provtagning även så, att Finlands miljöcentral med stöd av 25 § i miljöskyddslagen fungerar som ett nationellt referenslaboratorium i miljöfrågor som producerar referenslaboratorietjänster. Aktörer som utför undersökningar av vatten, inberäknat kontrollundersökningar, kan köpa sådana tjänster som säkerställer verksamhetens kvalitet och kompetens från Finlands miljöcentral.

Utifrån det som redogörs för ovan kan man konstatera att de viktigaste bestämmelserna som hänför sig till kvalitetssäkring av kontrollundersökningar i nuläget är den allmänna bestämmelsen i miljöskyddslagens 209 § 1 mom. om kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar samt bestämmelsen i 25 § om verksamheten vid referenslaboratorier. Båda bestämmelserna ingick redan i den gamla miljöskyddslagen (86/2000). Dessutom är de ackrediterade metoder och certifierade verksamhetssystem samt övriga standarder och metoder som i stor utsträckning tillämpas inom branschen för undersökning av vatten av stor betydelse när det gäller kvalitetssäkring av kontrollundersökningar.

2.2 Bedömning av nuläget

Alla gällande författningar och nya författningsprojekt bör även granskas med tanke på statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Det i miljöskyddslagen avsedda nationella godkännandeförfarandet som hänför sig till kontrollundersökning av vattenkvalitet står klart i strid med regeringsprogrammet. Regeringsprogrammet innehåller bl.a. följande punkter, vilkas syfte är att förbättra företagets verksamhetsförutsättningar: "Näringslivets konkurrenskraft och förutsättningarna för företagsverksamhet ska stärkas i allt beslutsfattande. Industrins kostnader ökar inte under valperioden på initiativ av regeringen. Verksamheten på marknaden, fri konkurrens och små och medelstora företags möjligheter att delta i upphandlingsprocesserna främjas genom att den centrala lagstiftningen reformeras och genom att branschspecifik reglering som förhindrar konkurrens avvecklas."

Det i miljöskyddslagen avsedda godkännandeförfarandet som hänför sig till kontrollundersökning av vattenkvalitet har i praktiken inte kunnat tillämpas, eftersom någon statsrådsförordning som skulle precisera lagen inte har utfärdats. För tillämpningen av ett nationellt godkännandeförfarande för kontrollundersökning av vattenkvalitet är i varje fall godkännandet en förutsättning för att kontrollundersökningsverksamhet ska kunna bedrivas. För att komma in i och vara verksam inom branschen skulle det behövas ett myndighetsgodkännande som ska ses över med vissa års intervall. Det här kan vara problematiskt med tanke på principen om fri rörlighet för varor och tjänster som hör till grundprinciperna för EU:s inre marknad.

En tillämpning av ett nationellt godkännandeförfarande för kontrollundersökningar kan också vara problematisk med tanke på näringsfriheten och jämlikheten som fastställs i grundlagen. En tillämpning av ett godkännandeförfarande skulle innebära att myndighetsgodkännande krävs för kontrollundersökningar. I praktiken har det emellertid visat sig att kvalitetssäkring av kontrollundersökningar inte nödvändigtvis behöver ske genom ett godkännandeförfarande. Godkännandeförfarandet omfattar inte hela branschen för undersökning av vatten utan endast de aktörer som utför undersökningar som förutsätter miljötillstånd. Endast dessa aktörer skulle behöva betala för godkännanden som ska förnyas med vissa intervall. Det här skulle bidra till att öka kostnaderna för dessa företag jämfört med andra aktörer inom branschen för undersökning av vatten. Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) innehåller inget motsvarande godkännandeförfarande för aktörer som utför undersökningar av vatten som ska utföras med stöd av nämnda lag. Med tanke på jämlikhetsprincipen är godkännandeförfarandet problematiskt även ur denna synvinkel.

Dessutom har det i praktiken visat sig att kvalitetssäkring av kontrollundersökningar inte nödvändigtvis behöver utföras genom ett godkännandeförfarande. Kvaliteten på kontrollundersökningar kan tryggas tillräckligt genom andra bestämmelser (209 § 1 mom. och 25 § i miljöskyddslagen) samt bl.a. genom ackrediterade metoder och certifierade verksamhetssystem som i stor utsträckning tillämpas inom branschen för undersökning av vatten. Med hänsyn till det som sägs ovan bör det nationella godkännandeförfarandet enligt miljöskyddslagen avskaffas. Även den gamla vattenundersökningsförordningen ska upphävas.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målsättningen med propositionen är att avskaffa det nationella godkännandeförfarandet som hänför sig till undersökning av vattenkvalitet.

Det föreslås att två paragrafer i miljöskyddslagen ändras. Den uppgift som har ålagts Finlands miljöcentral ska avskaffas i 21 § 4 mom. i miljöskyddslagen. Det föreslås också att bestämmelsen i 209 § som gäller godkännandeförfarandet upphävs.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Samhälleliga konsekvenser

När det gäller att avskaffa det nationella godkännandeförfarandet som hänför sig till kontrollundersökning av vattenkvalitet handlar det om att avveckla branschspecifik reglering som förhindrar konkurrens och stärka förutsättningarna för företagsverksamhet. Propositionen genomför således statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram.

Genom propositionen kommer det nationella godkännandeförfarandet för kontrollundersökning av vatten att avskaffas. De aktörer som utför kontrollundersökningar jämföras i fortsättningen med andra aktörer inom branschen för undersökning av vatten, som inte behöver ansöka om godkännande för verksamheten. Förslaget kommer att förenhetliga verksamhetsföreskrifterna för alla aktörer inom branschen för undersökning av vatten och således förbättra jämlikheten mellan aktörer som med stöd av olika författningar följer upp vattenkvalitet och utför kontrollundersökningar.

4.2 Konsekvenser för företagen

Genom den föreslagna ändringen lindras den administrativa bördan för företag som utför kontrollundersökningar av vatten, eftersom de inte behöver ansöka om godkännande och det inte uppkommer några kostnader för förfarandet. Genom propositionen förebyggs även de kostnader som skulle ha föranletts företagen för ansökan om godkännande för viss tid och förfarandet i samband därmed. I anslutning till ansökningsförfarandet skulle det även ha behövts en arbetsinsats i företagen i fråga om beredning av förfarandet och insamling av material.

Avskaffandet av godkännandeförfarandet innebär att aktörer som utför kontrollundersökningar av vatten inte behöver ansöka om godkännande för verksamheten och att det således inte uppkommer några administrativa kostnader för förfarandet (t.ex. att bereda ansökningar och förnya dem med vissa års intervall). En avgift för godkännandeförfarandet skulle ha tagits ut hos sökanden. Kostnaderna för förfarandet skulle till en viss del ha fastställts enligt det antal kompetensområden för kontrollundersökning av vatten som ansökan om godkännande gäller. Kostnaderna skulle ha grundat sig på lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) och blivit synnerligen höga, så denna omständighet kunde ha utgjort ett hinder för etablering

eller verksamhet i branschen. I enlighet med lagens 6 § 1 mom. ska storleken på den avgift som staten tar ut för en offentligrättslig prestation motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen (självkostnadsvärde). Avgiften skulle således ha kunnat bli oskäligt hög i synnerhet för små aktörer.

Avskaffandet av godkännandeförfarandet främjar näringsfriheten som föreskrivs i grundlagen. Godkännandeförfarandet skulle ha varit klart överlappande i förhållande till företagens certifierade kvalitetssystem och standarder eller andra internationellt och nationellt godkända metoder.

Avskaffandet av godkännandeförfarandet innebär att man samtidigt även upphäver bestämmelserna om den offentliga förteckningen över godkända aktörer. Den här förteckningen skulle i viss mån ha kunnat medföra marknadsfördelar för företag som producerar tjänster som gäller kontrollundersökning. Dessutom kan förteckningen till viss del ha gjort det enklare för de som levererar och de som behöver tjänster att hitta varann. Av förslaget följer att de som beställer tjänster ska utreda och försäkra sig om kvaliteten på tjänsterna för kontrollundersökningar på annat sätt än genom att kontrollera det i förteckningen.

En innehavare av miljötillstånd ska vid anskaffning av tjänster för kontrollundersökningar förutsätta att tjänsteproducenten uppfyller tillräckliga allmänna krav i fråga om kvalitet och omfattning för undersökningar enligt 209 § 1 mom. Tjänsteproducenten ansvarar för sin del för kvaliteten på sin egen verksamhet som övervakas av beställaren. Den som beställer tjänsterna har fortfarande ansvar för kvalitetssäkringen liksom förut.

För de företag som köper tjänster för kontrollundersökningar av vatten skulle myndighetskostnaderna för godkännandeförfarandet även ha haft en direkt höjande effekt på priserna för tjänster för kontrollundersökningar.

Under den gamla vattenundersökningsförordningens giltighetstid godkändes tiotals med vattenundersökningsanstalter som är underställda offentlig tillsyn. Det finns ingen tillgång till någon detaljerad utredning i saken. Godkännandet har gällt tills vidare. För dessa aktörer blir konsekvenserna av propositionen och av upphävandet av den gamla vattenundersökningsförordningen att den författningsbaserade grunden för det beviljade godkännandet inte längre finns men att aktörerna trots detta kan fortsätta med sin verksamhet såsom tidigare. Såsom ovan har konstaterats, om ett företag som tillhandahåller kontrollundersökningar inom branschen för undersökning av vatten har etablerat sig på marknaden efter 2002, har godkännandeförfarandet inte alls tillämpats. De bestämmelser som gäller kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar samt referenslaboratorieverksamhet som ingår i miljöskyddslagen samt de ackrediterade metoder och certifierade verksamhetssystem som tillämpas inom branschen för undersökning av vatten har i tillräcklig omfattning säkerställt kvaliteten på kontrollundersökningar. Det finns inte heller någon sammanställd information om de företag som etablerat sig i branschen efter 2002, men dessa företag kan i varje fall fortsätta sin verksamhet såsom tidigare trots de föreslagna bestämmelserna och trots att den gamla vattenundersökningsförordningen upphävs.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Det finns inget behov att reservera personal och inte heller omkostnadsanslag vid Finlands miljöcentral för ett godkännandeförfarande för aktörer vilket hänför sig till undersökning av vattenkvalitet. Det här är förenligt med de omfattande sparmål som ställts upp i fråga om Finlands miljöcentrals omkostnader.

Tillsynsmyndigheter enligt miljöskyddslagen är närings-, trafik- och miljöcentralerna samt de kommunala miljöförvaldsmyndigheterna. Konsekvenserna för dessa tillsynsmyndigheter är att de inte kan utreda kompetensen hos aktörer som utför kontrollundersökningar med stöd av den offentliga förteckning som avses i 209 § 2 mom. i miljöskyddslagen. Det här kan i viss mån öka arbetsmängden i fråga om tillsynsuppgifterna för kontrollundersökningar av vatten. Det går inte att lägga fram någon noggrannare uppskattning av propositionens konsekvenser för tillsynsmyndigheternas arbetsmängd, p.g.a. att godkännandeförfarandet inte har kunnat införas i praktiken då det inte har funnits några bestämmelser på förordningsnivå.

4.4 Konsekvenser för miljön

Kvaliteten på kontrollundersökningarna och deras tillförlitlighet är av väsentlig betydelse för tillsynen över miljötillståndspliktig verksamhet. I praktiken har det emellertid visat sig att kvalitetssäkring av kontrollundersökningar inte nödvändigtvis behöver ske genom ett godkännandeförfarande.

Miljöskyddslagens 209 § 1 mom. och därtill hörande bemyndiganden att utfärda förordning förblir i kraft och säkerställer i tillräcklig omfattning kvaliteten på sådana undersökningar av vatten som verkställigheten av lagen kräver. Även referenslaboratorieverksamheten som avses i lagens 25 § säkrar för sin del kvaliteten på undersökningar av miljön och således även kvaliteten på kontrollundersökningar. Dessutom använder företag som är verksamma i branschen för undersökning av vatten i stor utsträckning ackrediterade metoder och certifierade verksamhetssystem samt andra internationellt och nationellt godkända standarder och metoder, som är av central betydelse även när det gäller kvalitetssäkring av undersökningar som gäller vatten. I regel skiljer man sig inom branschen ur mängden genom visad kvalitet på tjänsterna, kompetens och certifikat. Enligt ett tänkesätt som betonar företagets samhällsansvar och marknaden tryggar en fungerande och sund marknad att undersökningarnas kvalitet håller en god nivå.

Utifrån det som redogörs för ovan kommer kvaliteten på undersökningar av vatten som verkställigheten av miljöskyddslagen förutsätter inte att försämrats trots att godkännandeförfarandet avskaffas. Propositionen har således inga betydande konsekvenser för miljön.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Regeringens proposition har beretts vid miljöministeriet. Utkastet till proposition har varit på remiss 9.11.—10.12.2015. Begäran om utlåtande fanns tillgängligt på miljöministeriets webbsidor. Av begäran om utlåtande framgick även att andra än de som nämndes i sändlistan också får lämna yttrande.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden

Det kom in sammanlagt 17 utlåtanden om utkastet till regeringsproposition. Det gjordes en sammanfattning av utlåtandena. Fyra av utlåtandena innehöll inga förslag i fråga om innehåll. I nästan alla utlåtanden betonades rent allmänt kvalitetens betydelse för undersökningar av vatten.

Förslaget fick understöd i nio utlåtanden av olika intressebevakningsorganisationer för näringslivet, företagare och kommuner samt enskilda aktörer inom branschen och även en nä-

rings-, trafik- och miljöcentral ur näringslivets perspektiv. Jord- och skogsbruksministeriet motsätter sig inte heller förslaget.

Enligt motiveringarna till tre utlåtanden bör förslaget inte alls genomföras eller inte genomföras i enlighet med förslaget. Det angavs flera grunder för att hålla kvar godkännandeförfarandet. Enligt ett utlåtande kan kvaliteten på mätningssuppgifterna inte säkerställas om propositionen genomförs och det nuvarande systemet avskaffas. I ett av utlåtandena framfördes att förslaget inte är godtagbart med avseende på miljöinformationen. Enligt utlåtandet bör man i stället för att helt och hållet avskaffa godkännandeförfarandet utreda möjligheterna att göra den praktiska tillämpningen av författningen bättre, bl.a. genom en tillräcklig övergångstid inom ramen för vilken det finns tid att utarbeta en nödvändig förordning och att ta i bruk förfarandet på ett kontrollerat sätt. I ett annat utlåtande ansågs dessutom att ändringen äventyrar provtagningarnas kvalitet, likformighet och användbarhet. I två av utlåtandena föreslogs också att bestämmelsen i 209 § preciseras, men inga konkreta formuleringar av bestämmelsen presenterades.

Justitieministeriet påpekar att man vid den fortsatta beredningen bör avväga avskaffandet av godkännandeförfarandet med avseende på bestämmelsen i 124 § i grundlagen, om det är fråga om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

I två utlåtanden förutsattes dessutom att den gamla vattenundersökningsförordningen ska upphävas. I några utlåtanden föreslogs att den allmänna motiveringen ska formuleras om eller att motiveringen ska kompletteras.

Beaktandet av utlåtanden

Någon avvägning med avseende på 124 § i grundlagen ingår inte i förslaget, eftersom det är fråga om en tjänst som gäller recipientkontroll som ett miljötillståndspliktigt företag köper av ett annat företag. Här ingår inga sådana bestämmelser som avses i 124 § i grundlagen.

Utifrån utlåtandena har både den allmänna motiveringen och konsekvensbedömningen precisats och kompletterats.

6 Samband med andra propositioner

I samband med denna proposition har ett förslag till upphävande av den gamla vattenundersökningsförordningen beretts. Denna proposition och förslaget till upphävande av den gamla vattenundersökningsförordningen utgör en helhet och det vore ändamålsenligt att behandla dem samtidigt vid statsrådets allmänna sammanträde.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

21 §. Statliga myndigheter. Det föreslås att paragrafens 4 mom. ändras så att hänvisningen till Finlands miljöcentrals uppdrag som avses i 209 § 2 mom. stryks i början av den andra meningen. Momentet föreslås inte bli ändrat i övrigt. Momentet motsvarar i övrigt den gällande bestämmelsen så som föreslås i detaljmotiveringen till RP 214/2014 rd och RP 257/2014 rd.

209 §. Kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar. Det föreslås att 1 mom. bibehålls oförändrat. Momentet innehåller en allmän bestämmelse om att mätningar och undersökningar ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder, vilket således i sin helhet motsvarar den gällande bestämmelsen så som föreslås i detaljmotiveringen till RP 214/2014 rd.

Det föreslås att 2 mom. upphävs. Enligt propositionen ska det förfarande avskaffas enligt vilket mätningar, tester, utredningar och undersökningar som gäller kvaliteten på samt sediment och vattenlevande organismer i yt- och grundvatten och sådant avloppsvatten som leds ut i miljön endast får utföras av godkända aktörer.

Det föreslås att nuvarande 3 mom. bibehålls oförändrat och att det ska utgöra 2 mom. i den nya 209 §. Substansmotiveringen till momentet ingår i detaljmotiveringen till RP 214/2014 rd.

Det föreslås att paragrafens 4 mom. ska utgöra 3 mom. i den nya paragrafen. Innehållet i det här bemyndigandet att utfärda förordning ändras så att punkt 3 upphävs som obehövlig och i anknytning därtill utförs en teknisk ändring i slutet av punkt 2. Av den nuvarande punkt 3 framgår förutsättningarna för godkännande av de aktörer som avses i 2 mom., godkännandets giltighet och de uppgifter som ska antecknas i den offentliga förteckningen över godkända aktörer. Det nya tredje momentet kommer således att bestå av två punkter och substansmotiveringen till dessa ingår också i detaljmotiveringen till RP 214/2014 rd.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 september 2016.

Denna proposition och upphävandet av den gamla vattenundersökningsförordningen utgör en helhet. Lagen och upphävandet av den gamla vattenundersökningsförordningen bör således träda i kraft samtidigt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Avskaffandet av godkännandeförfarandet ska avvägas med avseende på grundlagen. Förslaget har betydelse med avseende på grundlagens 18 § (näringsfrihet) och 20 § 2 mom. (ansvar för miljön) samt 6 § (jämlighet).

Avskaffandet av godkännandeförfarandet för vattenkvalitet kommer att främja genomförandet av näringsfriheten som fastställs i grundlagens 18 §. I praktiken har det visat sig att det inte finns några tvingande skäl för att bevara godkännandeförfarandet för kontrollundersökning av vattenkvalitet. Orsaken till det här är att kvaliteten på sådana kontrollundersökningar som verkställigheten av miljöskyddslagen förutsätter kan tryggas tillräckligt i alla fall utan att ni-

vån på miljöskyddet försämras. Den skyldighet som det allmänna enligt grundlagens 20 § 2 mom. har att verka för att alla tillförsäkras en sund miljö kan genomföras utan detta godkännandeförfarande som begränsar näringsfriheten. På de grunder som nämns ovan överensstämmer propositionen både med grundlagens 18 § och 20 § 2 mom.

För de aktörer som undersöker vatten kommer en sådan reglering att genomföra jämlikhetsprincipen enligt grundlagens 6 § då kontrollundersökningarna inte längre omfattas av myndighetsförfarandet. I fortsättningen tillämpas bestämmelserna på lika grunder på dem som utför kontrollundersökningar och andra undersökningar av vatten oberoende av vilken lag som tillämpas på undersökningarna (miljöskyddslagen eller lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen).

Med stöd av vad som anförts ovan kan förslaget till lag om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 21 § 4 mom. och 209 §, av dem 21 § 4 mom. sådant
det lyder i lag 423/2015, som följer:

21 §

Statliga myndigheter

Finlands miljöcentral är behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet, nedan *ozonförordningen*, och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 om fluorerade växthusgaser och om upphävande av förordning (EG) nr 842/2006, nedan *F-gasförordningen*. Dessutom handhar och utvecklar Finlands miljöcentral informationsutbytet om bästa tillgängliga teknik, följer utvecklingen inom bästa tillgängliga teknik och informerar om den.

209 §

Kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar

De mätningar, tester, utredningar och undersökningar som krävs för verkställigheten av denna lag ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder.

Meteorologiska institutet svarar för kontrollen av att mätsystemen för luftkvalitet motsvarar kraven enligt artikel 3. Första stycket strecksats b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa och för kontrollen av mätresultaten enligt avsnitt C i bilaga I till detta direktiv. Ett skriftligt utlåtande om kontrollen ska avges årligen. Utlåtandet ska lämnas till miljöministeriet senast den 31 juli varje år.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) provtagning, mättnings-, beräknings- och testmetoder, standarder och beräkningsmodeller som ska användas vid tillämpningen av denna lag och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den,

2) säkerställande av tillförlitligheten i och kvaliteten på provtagningar, mätningar, tester, utredningar och undersökningar.

RP 10/2016 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 18 februari 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

Lag

om ändring av 21 och 209 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 21 § 4 mom. och 209 §, av dem 21 § 4 mom. sådant
det lyder i lag 423/2015, som följer:

Gällande lydelse

21 §

Statliga myndigheter

Finlands miljöcentral är behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet, nedan ozonförordningen, och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 om fluorerade växthusgaser och om upphävande av förordning (EG) nr 842/2006, nedan F-gasförordningen. Dessutom *sköter* Finlands miljöcentral *godkännandeuppdrag som avses i 209 § 2 mom. samt* handhar och utvecklar informationsutbytet om bästa tillgängliga teknik, följer utvecklingen inom bästa tillgängliga teknik och informerar om den.

209 §

Kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar

De mätningar, tester, utredningar och undersökningar som krävs för verkställigheten av denna lag ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder.

I 1 mom. avsedda mätningar, tester, utredningar och undersökningar som gäller kvaliteten på samt sediment och vattenlevande

Föreslagen lydelse

21 §

Statliga myndigheter

Finlands miljöcentral är behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet, nedan ozonförordningen, och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 om fluorerade växthusgaser och om upphävande av förordning (EG) nr 842/2006, nedan F-gasförordningen. Dessutom handhar och utvecklar Finlands miljöcentral informationsutbytet om bästa tillgängliga teknik, följer utvecklingen inom bästa tillgängliga teknik och informerar om den.

209 §

Kvalitetssäkring av mätningar och undersökningar

De mätningar, tester, utredningar och undersökningar som krävs för verkställigheten av denna lag ska utföras på ett kompetent och tillförlitligt sätt och med ändamålsenliga metoder.

Meteorologiska institutet svarar för kontrollen av att mätsystemen för luftkvalitet motsvarar kraven enligt artikel 3.1 b i Euro-

Gällande lydelse

organismer i yt- och grundvatten och sådant avloppsvatten som leds ut i miljön får utföras endast av en godkänd aktör. På ansökan godkänner Finlands miljöcentral för viss tid aktörer för den förteckning som är avsedd för offentligt bruk. I förteckningen antecknas aktörens kontaktuppgifter och kompetensområde. För godkännande krävs det att aktören har tillräckliga tekniska verksamhetsföresättningar med tanke på det kompetensområde som söks och ett skriftligt kvalitetssystem som omfattar en tillräcklig kvalitetssäkring med tanke på resultatens tillförlitlighet. Dessutom ska personalen ha den utbildning och kompetens som krävs för uppgiften.

Meteorologiska institutet svarar för kontrollen av att mätsystemen för luftkvalitet motsvarar kraven enligt artikel 3 första stycket b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa och för kontrollen av mätresultaten enligt avsnitt C i bilaga I till detta direktiv. Ett skriftligt utlåtande om kontrollen ska avges årligen. Utlåtandet ska lämnas till miljöministeriet senast den 31 juli varje år.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) provtagning, mättings-, beräknings- och testmetoder, standarder och beräkningsmodeller som ska användas vid tillämpningen av denna lag och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den,
- 2) säkerställande av tillförlitligheten i och kvaliteten på provtagningar, mätningar, tester, utredningar och undersökningar,
- 3) *föresättningar för godkännande av de aktörer som avses i 2 mom., godkännandets giltighet och de uppgifter som ska antecknas i den offentliga förteckningen över godkända aktörer.*

Föreslagen lydelse

paparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa och för kontrollen av mätresultaten enligt avsnitt C i bilaga I till detta direktiv. Ett skriftligt utlåtande om kontrollen ska avges årligen. Utlåtandet ska lämnas till miljöministeriet senast den 31 juli varje år.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) provtagning, mättings-, beräknings- och testmetoder, standarder och beräkningsmodeller som ska användas vid tillämpningen av denna lag och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den,

- 2) säkerställande av tillförlitligheten i och kvaliteten på provtagningar, mätningar, tester, utredningar och undersökningar.

Denna lag träder i kraft den 20 .